

Dieren als politieke wezens

Sieth Delhaas

Oktober 2019

Denkvakantie 23-28 september 2019 St. Etienne des Sorts

Woensdagochtend, voor de radio, terwijl ik mijn oefeningen doe, een reportage over onderzoekers die bezig zijn de vleugels van bergvleermuizen met een zendertje te beplakken. Zij willen een manier vinden om het massale sterven van dit dier, door de wieken van windmolens op zee, te voorkomen.

Een halfuurtje later lees ik in een artikel bij 'Nieuw Wij'¹ een interview met dr. Philomena Essed², wier boek 'Alledaags Racisme' ik in 1984 las en recenseerde. Hierin gaat het eigenlijk, net als in de reportage over de bergvleermuis, over de vraag: hoe gaan we met elkaar om? Niet alleen als mensen, maar de vraag die Eva Meijer steeds opnieuw in haar essay stelt: hoe gaan wij als menselijke dieren met andere dieren en onze soortgenoten om?³

Doordat ik die ochtend net de laatste bladzijden van Eva Meijers' essay: 'De soldaat was een dolfijn' had uitgelezen, kon ik niet alleen het bericht van de vleermuizen, maar ook het interview met Essed met een aantal nieuwe hersencellen lezen⁴: nieuwe ogen voor de mogelijkheden om mij als menselijke diersoort te kunnen verstaan met dieren. Vandaar dat ik me aan een korte voordracht heb gewaagd.⁵

Eva Meijer⁶

Waarom? Om mijn verwondering te laten blijken. Want: dieren als politieke wezens zien, is voor mij helemaal nieuw. Ik vind dit inzicht boeiend en het sloeg onmiddellijk aan. Al bij de eerste pagina's was ik voor Meijers' idee gewonnen om dieren net zo veel rechten niet alleen,

maar net zo veel inspraak als mensen te geven. Dan is er natuurlijk een stemmetje in mijn achterhoofd dat meepraat: maar dieren kunnen toch niet spreken... Tegelijkertijd was ik ervan overtuigd dat Eva hier al nadenkend en schrijvend allang een oplossing voor had gevonden. Ik behoefde alleen maar door te lezen.

Kortom Eva's voortdurende spreken over niet-menselijke dieren werkte op mij zo in, dat ik bij het lezen van die woorden steeds naar mezelf moest kijken. Met de onuitgesproken vraag: wie ben ik? wat ben ik?

In noot 109⁷ gaat ze, als een soort afronding van haar essay, waarmee ze de lezer probeert te verleiden oprecht naar zichzelf te kijken, in op het scepticisme van de mens over het

cognitieve vermogen van dieren. Alsof ze geen eigen taal zouden hebben! Dat dieren niet in staat zouden zijn te denken omdat ze niet kunnen spreken in mensentaal!

Ik ben er zeker van dat ik, hoewel ik me niet onmiddellijk actief met dierenpolitiek bezighoud, niet in die zin, dat ik er de straat voor op ga, nogmaals, dat ik na deze Denkweek, de rest van mijn leven bewust zal bezig zijn met de vraag: hoe kan ik als mede-dier iets doen voor deze naaste? Want ja, dat is een dier door het lezen van Eva Meijers' pleidooi ook werkelijk voor mij geworden: een Naaste.

¹ <https://www.nieuwwij.nl>

² <https://www.nieuwwij.nl/interview/philomena-essed-uit-elk-ongemak-dat-ik-heb-ervaren-is-een-verrassende-ontdekking-voortgekomen/>

³ Meijer, Eva De soldaat was een dolfijn. Over politieke dieren (Amsterdam 2017).

⁴ Scherder, Erik e.a. Professor S. en de verslaafde Koning (Amsterdam 2019).

⁵ Presentatie Denk-vakantie St. Etienne des Sorts, september 2019.

⁶ <https://www.youtube.com/watch?v=PCNgLLB43kE>

⁷ Meijer, Eva, p. 124.